

DE ONDERWIJSVISITATIE **Veiligheidswetenschappen**

Een evaluatie van de kwaliteit van Master of Science in de Veiligheidswetenschappen
aan de Universiteit Antwerpen

www.vluhr.be/kwaliteitszorg Brussel - november 2016

vluhr

**DE ONDERWIJSVISITATIE
VEILIGHEIDSWETENSCHAPPEN**

Ravensteingalerij 27
1000 Brussel
T +32 (0)2 792 55 00
F +32 (0)2 211 41 99

Het rapport is elektronisch beschikbaar op www.vluhr.be/kwaliteitszorg

Wettelijk depot: D/2016/12.784/20

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER VAN HET BESTUURSCOMITÉ KWALITEITSZORG

Voor u ligt het rapport van de visitatiecommissie Veiligheidswetenschappen. Deze visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar evaluatie van de Master of Science in de Veiligheidswetenschappen aan de Universiteit Antwerpen. Daarbij geeft zij toelichting bij de oordelen en aanbevelingen die resulteren uit het kwaliteitsonderzoek dat zij heeft verricht bij de bezochte opleiding. Dit initiatief kadert in de opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) betreffende de externe kwaliteitszorg in het Vlaamse hoger onderwijs.

Het visitatierapport is in de eerste plaats bedoeld voor de betrokken opleiding. Daarnaast wil het rapport aan de maatschappij objectieve informatie verschaffen over de kwaliteit van de geëvalueerde opleiding. Daarom is het visitatierapport ook op de webstek van de VLUHR publiek gemaakt.

Dit visitatierapport geeft een momentopname weer van de betrokken opleiding en vertegenwoordigt daarmee slechts één fase in het proces van blijvende zorg voor onderwijskwaliteit. Immers, al na korte tijd kan de opleiding gewijzigd zijn, al dan niet als reactie op de oordelen en aanbevelingen van de visitatiecommissie.

Graag dank ik namens het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van de VLUHR de voorzitter en de leden van de visitatiecommissie voor de bestede tijd alsook voor de deskundigheid waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd. De visitatie was ook enkel mogelijk dankzij de inzet van velen die binnen de opleiding betrokken waren. Ook hen willen wij daarvoor onze erkentelijkheid betuigen.

Hopelijk ervaart de opleiding dit rapport als een kritische weerspiegeling van haar inspanningen en als een bijkomende stimulans om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te verbeteren.

Nik Heerens

Voorzitter Bestuurscomité Kwaliteitszorg

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER VAN DE VISITATIECOMMISSIE

Voor u ligt het eindrapport van de visitatiecommissie over de opleiding Master of Science in de Veiligheidswetenschappen van de Universiteit Antwerpen. Het rapport is in opdracht van de VLUHR opgesteld om inzicht te verwerven en te bieden in de kwaliteit van de genoemde opleiding.

Voor de leden van de visitatiecommissie was dit een uitdagende opdracht vanwege de vele terreinen van de maatschappij waarin veiligheidsvraagstukken van belang zijn en de ambitieuze opzet van deze opleiding. Voor de opleiding Veiligheidswetenschappen de diverse specialismen elkaar versterkende rol: wetenschappelijke inzichten van juridische, bedrijfseconomische, technische, criminologische, sociale, en veiligheidkundige aard worden bij elkaar gebracht in een probleemgerichte aanpak. De studenten worden vroeg blootgesteld aan de complexe omgeving waarin veiligheid wordt nagestreefd door bedrijven en overheden.

In dit rapport spreken we waardering uit voor de nagestreefde kwaliteit, en het aangetoonde maatschappelijke nut van de opleiding. De opleiding wordt gekenmerkt door het enthousiasme van haar personeel en de waardering door de studenten en het afnemende veld. In de gesprekken en bij bestudering van het materiaal kwamen ook een aantal punten van verbetering naar voren. We hebben de verwachting dat de opleiding de in deze rapportage opgenomen suggesties ter harte zal nemen. Ze kan deze visitatie aangrijpen om deze goede opleiding naar een sterkere en nog beter institutioneel, wetenschappelijk en maatschappelijk verankerde opleiding door te ontwikkelen. We danken de VLUHR voor het ons toevertrouwen van de evaluatie-opdracht. We danken de bestuurders, opleidingsverantwoordelijken, studenten en alumni, en ondersteuners. Zij hebben in openheid en eerlijkheid in de mondelinge toelichting en de schriftelijke rapportage ons werk gesteund.

Als commissie hebben we deze visitatie in goede samenwerking kunnen uitvoeren dankzij de door de VLUHR toegewezen begeleiding in het gehele traject door Marleen Bronders. Haar professionele ondersteuning, ervaring en begeleiding, heeft ons de ruimte gegeven om ons als commissie te richten op de hoofdtaak in deze evaluatie van de jonge opleiding Veiligheidswetenschappen. Dankzij de uitstekende ondersteuning en de discussie met de opleiding kijken wij terug op een zeer leerzame periode, die zowel intern als extern werd gekenmerkt door een uitstekende samenwerking.

Namens de visitatiecommissie,

Prof. Dr. Peter Groenewegen
Voorzitter

	Voorwoord van de voorzitter van het Bestuurscomité Kwaliteitszorg	3
	Voorwoord van de voorzitter van de visitatiecommissie	4
	DEEL 1 ALGEMEEN DEEL	
Hoofdstuk I	De onderwijsvisitatie Veiligheidswetenschappen	11
Hoofdstuk II	Tabel met scores	15
	DEEL 2 OPLEIDINGSRAPPORT EN SAMENVATTING	
	Universiteit Antwerpen	
	Master of Science in de Veiligheidswetenschappen	21
	BIJLAGEN	
Bijlage I	Personalía van de leden van de visitatiecommissie	47
Bijlage II	Bezoekschema	50

DEEL 1

Algemeen deel

HOOFDSTUK I

De onderwijsvisitatie Veiligheidswetenschappen

1 INLEIDING

In dit rapport brengt de visitatiecommissie Veiligheidswetenschappen verslag uit van haar bevindingen over de Master of Science in de Veiligheidswetenschappen die zij in het voorjaar 2016, in opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR), heeft bezocht.

Dit initiatief kadert, conform de decretale opdracht, in de werkzaamheden van de VLUHR met betrekking tot de organisatie en uitvoering van de externe beoordelingen van het onderwijs aan de Vlaamse universiteiten, hogescholen en andere ambtshalve geregistreerde instellingen.

2 DE BETROKKEN OPLEIDING

Ingevolge haar opdracht bezocht de commissie de opleiding Master of Science in de Veiligheidswetenschappen aan de Universiteit Antwerpen op 18 mei 2016.

3 DE VISITATIECOMMISSIE

3.1 Samenstelling

De samenstelling van de visitatiecommissie Veiligheidswetenschappen werd bekrachtigd door het Bestuurscomité Kwaliteitszorg op 9 november en 4 december 2015 en 22 januari, 8 februari, 2 maart en 11 maart 2016. De samenstelling van de visitatiecommissie kreeg op 11 april 2016 een positief advies van de NVAO. De commissie werd vervolgens door het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van de VLUHR ingesteld bij besluit van 12 april 2016.

De visitatiecommissie heeft de volgende samenstelling:

- Voorzitter
 - **Prof. dr. Peter Groenewegen**, hoogleraar Organization Science, Vrije Universiteit Amsterdam

- Leden
 - **Prof. dr. Catherine Fallon**, Chargée de Cours, Faculté de droit et de science politique, Université de Liège /Directrice du SPIRAL
 - **Dhr. Gino Claes**, Head Audit, Competence Development and Exercises Disaster Management, FPS Health, Food Chain Safety and Environment, Brussels
 - **Dhr. Jeroen Tenbergen**, Master Milieu en preventiemanagement, KU Leuven

Marleen Bronders, coördinator kwaliteitszorg verbonden aan de Cel Kwaliteitszorg van Vlaamse Universiteiten en Hogescholen, trad op als projectbegeleider en secretaris van deze visitatie.

Voor korte curricula vitae van de commissieleden wordt verwezen naar bijlage 1.

3.2 Taakomschrijving

Van de visitatiecommissie wordt verwacht dat zij

- gemotiveerde en onderbouwde oordelen geeft over de opleiding aan de hand van het beoordelingskader.
- aanbevelingen formuleert om waar mogelijk te komen tot kwaliteitsverbetering, en
- de bredere samenleving informeert over haar bevindingen.

3.3 Werkwijze

3.3.1 Voorbereiding

Ter voorbereiding van de visitatie werd aan de instelling gevraagd een zelfevaluatie-rapport op te stellen. De Cel Kwaliteitszorg van de VLUHR heeft hiervoor een visitatieprotocol ter beschikking gesteld, waarin de verwachtingen ten aanzien van de inhoud van het zelfevaluatie-rapport uitgebreid zijn beschreven. Het zelfevaluatie-rapport volgt de opbouw van het accreditatiekader.

De commissie ontving het zelfevaluatie-rapport enkele weken voor het eigenlijke bezoek, waardoor zij de gelegenheid kreeg dit document vooraf zorgvuldig te bestuderen en het bezoek grondig voor te bereiden. De commissieleden werden bovendien verzocht om elk een set van masterproeven grondig door te nemen vooraleer het bezoek plaatsvond.

De commissie hield haar installatievergadering op 29 april 2016. Tijdens deze vergadering werden de commissieleden verder ingelicht over het visitatieproces en hebben zij zich concreet voorbereid op het af te leggen bezoek. Bijzondere aandacht is besteed aan een eenduidige toepassing van het beoordelingskader en het visitatieprotocol. Verder werd het programma van het bezoek opgesteld (zie bijlage 2) en werd een eerste bespreking gewijd aan het zelfevaluatie-rapport.

Na de installatievergadering is bij de opleiding volgend bijkomend materiaal – dat voorafgaand aan het bezoek door de commissie is bestudeerd – opgevraagd: representatieve selectie van toets- en evaluatievragen van de opleidingsonderdelen met verbeterersleutel en enkele ingevulde exemplaren ter illustratie van de toepassing van de verbeterersleutel, toetsdossiers en een meer gedetailleerd overzicht van de verdeling van de taken van het personeel.

3.3.2 Bezoek aan de instelling

Tijdens het in situ bezoek aan de instelling heeft de commissie gesprekken kunnen voeren met de verschillende betrokkenen bij de opleiding. Het bezoekschema voorzag gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de studenten, de docenten, alumni en het werkveld. Tevens was een spreekuur voorzien waarop de commissie bijkomend leden van de opleiding kon uitnodigen of waarop personen op een vertrouwelijke wijze door de commissie konden worden gehoord. De gesprekken die de

commissie heeft gevoerd, waren openhartig en verhelderend en vormden een goede aanvulling bij de lectuur van het zelfevaluatierapport.

Ook werd aan de instelling gevraagd – als een derde bron van informatie – om een aantal documenten ter inzage te leggen ten behoeve van de commissie. Tijdens het bezoek is voldoende tijd uitgetrokken om de commissie de gelegenheid te geven om deze documenten te bestuderen. De documenten die ter inzage van de commissie werden gelegd, waren: verslagen van overleg in relevante commissies/organen, een representatieve selectie van handboeken/studiemateriaal, indicaties van de competenties van het personeel. Daar waar de commissie het noodzakelijk achtte heeft zij bijkomende informatie opgevraagd tijdens het bezoek om haar oordeel goed te kunnen onderbouwen.

Aan het einde van het bezoek werden, na intern beraad van de commissie, de voorlopige bevindingen mondeling aan de gevisiteerde opleiding meegeedeeld.

3.3.3 Rapportering

Als laatste stap in het visitatieproces heeft de visitatiecommissie per generieke kwaliteitswaarborg haar bevindingen, overwegingen, het oordeel en verbeter suggesties geformuleerd. Een overzicht van de verbeter suggesties die de commissie doet ten aanzien van de opleiding is achteraan bij het rapport opgenomen.

De opleidingsverantwoordelijken van de betrokken opleiding werden in de gelegenheid gesteld om op het concept van het rapport te reageren alvorens de tekst ervan definitief werd vastgelegd.

HOOFDSTUK II

Tabel met scores

In de hierna volgende tabel wordt het oordeel van de commissie op de drie generieke kwaliteitswaarborgen uit het accreditatiekader weergegeven.

Per generieke kwaliteitswaarborg (GKW) wordt in de tabel aangegeven of de opleiding hier volgens de commissie onvoldoende of voldoende scoort. De commissie geeft ook een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel aan de hand van dezelfde tweepuntenschaal.

In het opleidingsrapport is inzichtelijk gemaakt hoe de commissie tot haar oordeel is gekomen. Het is dan ook duidelijk dat de scores in onderstaande tabel gelezen en geïnterpreteerd moeten worden in samenhang met de onderbouwing ervan in het opleidingsrapport.

Verklaring van de scores op de generieke kwaliteitswaarborgen:

- Voldoende (V)** De opleiding voldoet voor deze standaard aan de basiskwaliteit want zij vertoont een acceptabel niveau over de hele breedte van de onderliggende criteria.
- Onvoldoende (O)** De generieke kwaliteitswaarborg is onvoldoende aanwezig.

Regels voor het bepalen van de scores voor het eindoordeel:

- Voldoende (V)** Het eindoordeel over een opleiding is 'voldoende' indien alle standaarden als 'voldoende' worden beoordeeld.
- Onvoldoende (O)** Het eindoordeel over een opleiding – of een opleidingsvariant – is 'onvoldoende' indien alle standaarden als 'onvoldoende' worden beoordeeld. Het eindoordeel over een opleiding – of een opleidingsvariant – is 'onvoldoende' indien na de nieuwe visitatie één of meerdere standaarden nog steeds als 'onvoldoende' zijn beoordeeld.
- Voldoende met beperkte geldigheidsduur (V')** Het eindoordeel over een opleiding – of een opleidingsvariant – is 'voldoende met beperkte geldigheidsduur', d.w.z. beperkter dan de accreditatie-termijn, indien bij een eerste visitatie één of twee standaarden als 'onvoldoende' worden beoordeeld.

	GKW 1 - Beoogd eindniveau	GKW 2 - Onderwijs- leeromgeving	GKW 3 - Gerealiseerd eindniveau	Eindoordeel
Universiteit Antwerpen				
Master of Science in de Veiligheidswetenschappen	v	v	v	v

DEEL 2

Opleidingsrapport

UNIVERSITEIT ANTWERPEN

Master of Science in de Veiligheidswetenschappen

SAMENVATTING

Master of Science in de Veiligheidswetenschappen Universiteit Antwerpen

Op 18 mei 2016 werd de masteropleiding Veiligheidswetenschappen van de Universiteit Antwerpen, in het kader van een onderwijsvisitatie op haar kwaliteit geëvalueerd door een commissie van onafhankelijke experts. In deze samenvatting, die een momentopname weergeeft, worden de belangrijkste bevindingen van de commissie opgelijst.

Profilering

De Master of Science in de Veiligheidswetenschappen is een in Vlaanderen unieke interdisciplinaire opleiding die als nieuwe opleiding is gestart in 2013-2014. De opleiding wil onderscheidend zijn door een interdisciplinair, integraal en op onderzoek gericht profiel, een brede instroom, en een grensoverschrijdend en internationaal perspectief. Met dit profiel wil de opleiding generalisten in veiligheid afleveren: veiligheidskundigen met een helikopterzicht die worden voorbereid op functies die beleids- en onderzoeksmatig met veiligheid bezig zijn.

Kenmerkend is verder de nauwe samenwerking tussen de opleiding en het werkveld. Via het netwerk “Verbonden in Veiligheid” draagt het werkveld inhoudelijk bij via onder meer het aanleveren van stageplaatsen, het verzorgen van gastlessen en het voorzien van bedrijfsbezoeken en het aan-

brengen van thema's voor (open) seminaries, colleges en masterproeven. Studenten krijgen via deze activiteiten de kans om zich breder te informeren en in contact te komen met het netwerk.

Programma

Het programma kan zowel voltijds als deeltijds worden gevolgd en omvat 120 studiepunten verdeeld over twee jaren van elk 60 studiepunten. Het programma bestaat uit plichtsvakken, een stage en een masterproef.

Afhankelijk van hun vooropleiding kunnen studenten rechtstreeks, via een schakelprogramma of via het indienen van een aanvraagdossier instromen. De opleiding staat ook open voor werkstudenten en biedt hen een specifiek traject aan.

Doorheen de opleiding wordt in toenemende mate integratie nagestreefd: bij de aanvang ligt de focus op multidisciplinariteit, om vervolgens over te gaan naar interdisciplinariteit en aan het eind te komen tot integratie. Het onderwijs wordt interdisciplinair ingevuld doordat docenten vanuit verschillende disciplines samenwerken en ernaar wordt gestreefd onderwerpen vanuit uiteenlopende disciplinaire invalshoeken te bestuderen.

Ook de praktijkcomponent wordt doorheen de opleiding gradueel opgebouwd. Van bij de aanvang wordt in de meeste opleidingsonderdelen een praktijkgerichte aanpak nagestreefd en wordt een actieve medewerking van de studenten verwacht. In verschillende opleidingsonderdelen worden gastdocenten uitgenodigd die gastcolleges brengen waarover de studenten erg lovend zijn. De gastcolleges bieden hen inzicht in de praktijk en vormen een meerwaarde.

Via een stage van zes weken in een bedrijf of publieke organisatie maken de studenten kennis met veiligheidsvraagstukken in de (bedrijfs)praktijk. De opleiding heeft stageplaatsen in België en Nederland en in meerdere veiligheidsdomeinen en sectoren, maar de studenten kunnen ook zelf een stageplaats voorstellen. Werkstudenten hebben omwille van de haalbaarheid, de mogelijkheid van een verkorte stage van drie weken met bijkomende opdracht. Zij kunnen geen stage kiezen in het eigen bedrijf. In de masterproef onderzoekt de student een in het werkveld relevant probleem. Hij/zij voert zelfstandig en integraal een veiligheidsonderzoek uit, waarbij het gekozen onderwerp vanuit minstens twee disciplines moet worden onderzocht. De student moet ook een integrale kijk geven en een nabeschouwing met betrekking tot andere domeinen van veiligheid.

In het algemeen is er een goede wisselwerking tussen theorie en praktijk in de opleiding.

Verder staat doorheen heel de opleiding het concept 'leren van elkaar' centraal. De zeer diverse instroom van studenten zorgt hier als het ware automatisch voor, maar de opleiding stimuleert dit ook via groepswerken. De opleiding maakt daarnaast gebruik van hoorcolleges, werkcolleges, individuele opdrachten, oefeningen, gastcolleges, begeleidde zelfstudie met en zonder responsiecolleges, projectwerk, scripties in groep, excursies en practica. Voor werkstudenten wordt gemaakt van blended learning met een beperkt aantal contactmomenten en voor bepaalde opleidingsonderdelen kunnen de werkstudenten individuele vervangopdrachten krijgen.

Het studiemateriaal (handboeken, syllabi, slides,...) is in orde en wordt door de betrokken docenten aan de studenten ter beschikking gesteld, via Blackboard en/of de cursusdienst.

Beoordeling en toetsing

Binnen de opleiding wordt een brede waaier aan evaluatievormen toegepast: schriftelijke en mondelinge examens, oefeningen, opdrachten, schriftelijke werkstukken, projecten en presentaties. Een aantal opleidingsonderdelen maakt gebruik van permanente evaluatie, een aantal werkt met peer assessment. Informatie over de evaluatievormen en -criteria is terug te vinden via de cursusinformatie op de website en op Blackboard. De organisatie van het toetsgebeuren is op orde en studenten zijn tevreden over de feedback op de toetsing.

Tijdens het proces van de masterproef vinden verschillende feedback- en evaluatiemomenten plaats. Een eerste moment bij het beoordelen van het onderzoeksplan, een tweede halfweg het proces van dataverzameling en verwerking, een derde via de mogelijkheid tot prelectuur van het werk door promotor en copromotor en ten slotte, als vierde moment, de mondelinge verdediging. De beoordeling van de masterproef gebeurt op basis van vier criteria aan de hand van een beoordelingsformulier: vakmanschap in veiligheid, schriftelijke vaardigheden, mondelinge vaardigheden en procesverloop.

Begeleiding en ondersteuning

De opleiding onthaalt bij de aanvang van elk academiejaar alle masterstudenten met een inleidend college waarin het concept en de inhoud van het programma worden toegelicht. Tijdens de studies worden de studenten begeleid door de opleidingscoördinator. Voor werkstudenten worden extra maatregelen genomen om voor hen de combinatie van voltijds werken en studeren mogelijk te maken.

De docenten zijn erg betrokken en zijn beschikbaar voor de studenten voor en na het college of tijdens de pauzes en zijn ook bereikbaar op afspraak en via e-mail. Studenten omschrijven hun docenten als 'toegankelijk, open voor feedback en erg gemotiveerd'.

De opleiding maakt gebruik van de gebouwen, faciliteiten en bibliotheek op de stadscampus van de Universiteit. Ten behoeve van de (werk)studenten is de toegang tot de bibliotheek ook 's avonds en op zaterdag verzekerd. Literatuur die specifiek voor de opleiding wordt aangekocht, is te consulteren op het opleidingssecretariaat.

Alumni en werkveld

Van de 31 ingeschreven studenten in het academiejaar 2014-2015 behaalden 11 studenten hun diploma. Drie van deze afgestudeerden werden aangeworven door een bedrijf dat in zijn vacaturebericht reeds expliciet naar het diploma van "Master in de Veiligheidswetenschappen" verwees.

Op de arbeidsmarkt is er vraag naar afgestudeerden met een brede kijk die op een geïntegreerde en multidisciplinaire manier denken.

OPLEIDINGSRAPPORT

Master of Science in de Veiligheidswetenschappen

Universiteit Antwerpen

Woord vooraf

Dit rapport behandelt de Master of Science in de Veiligheidswetenschappen aan de Universiteit Antwerpen. De visitatiecommissie bezocht deze opleiding op 18 mei 2016.

De visitatiecommissie beoordeelt de opleiding aan de hand van de standaarden uit het VLUHR-beoordelingskader. Dit kader is afgestemd op de accreditatievereisten zoals gehanteerd door de NVAO. Voor elke standaard geeft de commissie een gewogen en gemotiveerd oordeel op een tweepuntenschaal: onvoldoende, voldoende. Bij de beoordeling van de standaarden betekent het concept 'basiskwaliteit' dat de generieke kwaliteitswaarborg aanwezig is en de opleiding – of een opleidingsvariant – voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een bachelor- of masteropleiding in het hoger onderwijs. De score voldoende wijst er op dat de opleiding voor deze standaard voldoet aan de basiskwaliteit en een acceptabel niveau vertoont voor de hele breedte van de onderliggende criteria. De score onvoldoende duidt erop dat de generieke kwaliteitswaarborg onvoldoende aanwezig is.

De oordelen worden onderbouwd met feiten en analyses. De commissie heeft inzichtelijk gemaakt hoe zij tot haar oordeel is gekomen. De commissie geeft ook een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel. De oordelen en aanbevelingen hebben betrekking op de opleiding met alle daaronder ressorterende varianten, tenzij anders vermeld.

De commissie beoordeelt de kwaliteit van de opleiding zoals zij die heeft vastgesteld op het moment van het visitatiebezoek. De commissie heeft zich bij haar oordeel gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport en de informatie die voortkwam uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de docenten, de studenten, vertegenwoordigers van het werkveld en alumni. De commissie heeft ook het studiemateriaal, de afstudeerwerken en de examenvragen bestudeerd.

Naast het oordeel formuleert de visitatiecommissie in het rapport aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief. Op die manier wenst de commissie bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van de opleiding. De aanbevelingen zijn opgenomen bij de respectieve

standaarden. Aan het eind van het rapport is een overzicht opgenomen van verbeteringsuggesties.

Situering van de opleiding

De Master of Science in de Veiligheidswetenschappen is een in Vlaanderen unieke interdisciplinaire opleiding die wordt ingericht binnen de Faculteit Rechten van de Universiteit Antwerpen. Na het doorlopen van de Toets Nieuwe Opleiding in 2012 startte deze tweejarige opleiding in het academiejaar 2013-2014 met 31 studenten. In het academiejaar 2014-2015 waren 58 studenten ingeschreven in de opleiding, in het academiejaar 2015-2016 60 studenten.

De academische coördinatie binnen de opleiding ligt in handen van de academisch verantwoordelijke en vice-academisch verantwoordelijke. De opleidingscoördinator staat in voor de administratieve coördinatie. De academische bewaking van het programma is toevertrouwd aan de Opleidingscommissie Veiligheidswetenschappen. Deze commissie is samengesteld uit alle ZAP- en BAP-leden die titularis zijn van een opleidingsonderdeel van de master Veiligheidswetenschappen, de opleidingscoördinator als vertegenwoordiger van het ATP en twee studentenvertegenwoordigers. De academisch verantwoordelijke en vice-academisch verantwoordelijke zijn respectievelijk voorzitter en ondervoorzitter van de Opleidingscommissie.

De opleiding wordt extern door de bedrijfswereld gefinancierd. Hiertoe werden vijf leerstoelen opgericht met BASF Antwerpen, VZW Mensura, CEPA, Gemeentelijk havenbedrijf en NMBS als partners. Deze financiering gebeurde bij aanvang van de opleiding voor een periode van drie jaar en is in het geval van BASF Antwerpen, VZW Mensura en CEPA voor een nieuwe periode van drie jaar verlengd.

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau

De commissie beoordeelt het beoogd eindniveau van de opleiding als voldoende.

De opleiding tot Master in de Veiligheidswetenschappen is erop gericht om, zowel voor veiligheid en welzijn op het werk, beveiliging en criminaliteitspreventie, milieu en omgeving, kwaliteitsmanagement en systeem-integratie en sociale veiligheid en cohesie de studenten te brengen tot een gevorderd niveau van wetenschappelijke kennis, vaardigheden en inzichten omtrent veiligheid; hen hierdoor in staat te stellen om in de beschouwde domeinen op een deskundige en waardenbewuste manier te functioneren in uiteenlopende (bedrijfs)sectoren en hen in staat te stellen om uitgaande van bestaande kennis, gegenereerd via wetenschappelijk onderzoek, en op voorwaarde van de nodige kritische ingesteldheid nieuwe, originele en innovatieve bijdragen en verbeteringen te leveren aan de kennismaatschappij.

De opleiding heeft deze **beoogde leerresultaten** geconcretiseerd in 14 kerncompetenties die in overeenstemming zijn met de domeinspecifieke leerresultaten die zijn geformuleerd in het kader van de Toets Nieuwe Opleiding (TNO) en zijn gevalideerd door NVAO op 19 maart 2012. De beoogde opleidingsspecifieke leerresultaten voldoen aldus aan het academische niveau en de oriëntatie die worden vereist door het Vlaams kwalificatieraamwerk niveau 7: master.

De opleiding wil zich onderscheiden door een interdisciplinair, integraal en op onderzoek gericht **profiel**, een brede instroom, en een grensoverschrijdend en internationaal perspectief. De interdisciplinariteit verwijst naar de diverse wetenschappelijke disciplines (recht, economische wetenschappen, sociologie, criminologie, ingenieurswetenschappen, arbeidsgeneeskunde, ...) van waaruit de veiligheidsthematiek wordt belicht, de integraliteit naar de vijf veiligheidsdomeinen die aan bod komen (veiligheid en welzijn op het werk, beveiliging en criminaliteitspreventie, milieu en omgeving, kwaliteitsmanagement en systeemintegratie, sociale veiligheid en cohesie). Met dit profiel wil de opleiding generalisten in veiligheid afleveren: veiligheidskundigen met een helikopterzicht die worden voorbereid op functies die beleids- en onderzoeksmatig met veiligheid bezig zijn. De opleiding heeft bij het uitwerken van haar profiel rekening gehouden met de noden van het werkveld die in kaart werden gebracht via een macrodoelmatigheidsstudie.

De drie kenmerken op basis waarvan de opleiding zich wil profileren, blijven voor de visitatiecommissie nog (te) vaag op dit moment. De opleiding moet – en is zich hiervan bewust - werk maken van het scherper stellen van haar profiel en expliciteren wat haar onderscheidt van andere aanverwante opleidingen. De opleiding zou daarbij moeten benadrukken wat haar unieke karakter is en verduidelijken hoe de diverse samenstelling van vijf domeinen daaraan bijdraagt. De opleiding vergeleek zich bij het uitwerken van haar profiel met andere opleidingen in binnen- en buitenland. De visitatiecommissie meent dat een actualisatie van deze benchmark een relevante oefening zou zijn om de ontwikkelingen sinds 2011 na te gaan.

Het werkveld is vanaf de start bij de opleiding betrokken, eerst via een adviesraad die in een latere fase werd omgevormd tot een stuurgroep die jaarlijks samenkomt. De **samenwerking** tussen de opleiding en het **werkveld** wordt ook versterkt via het netwerk “Verbonden in Veiligheid”. In het kader van binnen dit netwerk afgesloten convenanten draagt het werkveld inhoudelijk bij via onder meer het aanleveren van stageplaatsen, het verzorgen van gastlessen en het voorzien van bedrijfsbezoeken en het aanbrengen van thema’s voor (open) seminars, colleges en masterproeven. Via een jaarlijks event rond een actueel veiligheidsprobleem krijgen de leden/bedrijven van het netwerk een forum om hun noden, vragen en bemerkingen te delen met de andere organisaties en de opleidingsinstellingen. De studenten krijgen via dit event, waarop ze worden uitgenodigd, de kans om zich breder te informeren en in contact te komen met het netwerk. Het netwerk “Verbonden in Veiligheid” is volgens de visitatiecommissie een voorbeeld van **good practice**.

De commissie stelde vast dat de vertegenwoordigers van het werkveld zich erg betrokken voelen bij de opleiding en goed weten waar deze voor staat. De vertegenwoordigers van het werkveld met wie de commissie sprak, zijn tevreden over het beoogde eindniveau van de opleiding.

Studenten worden geïnformeerd over de beoogde leerresultaten via onder meer de website van de universiteit en de elektronische leeromgeving Blackboard. Studenten zijn ook vertegenwoordigd in de opleidingscommissie en hebben via deze weg inspraak. De commissie kon vaststellen dat de studenten met wie ze sprak op de hoogte zijn van het profiel en de beoogde leerresultaten van de opleiding.

De opleiding is niet gericht op het verwerven van de wettelijk gereguleerde certificaten voor preventieadviseur niveau I, milieu-coördinator niveau A of coördinator tijdelijke en mobiele bouwplaatsen niveau A. Wel wordt volgens de zelfstudie nagegaan welke aanpassingen nodig zijn om te bekomen dat de opleiding minstens tot het attest basismodule van de opleiding preventieadviseurs kwalificeert. Vooralsnog adviseert de commissie niet op korte termijn te streven naar een dergelijke uitwerking.

Concluderend stelt de visitatiecommissie dat de leerdoelen aan alle formele vereisten voldoen. De doelstellingen zijn goed uitgewerkt, worden breed gedragen en beantwoorden aan een bestaande nood in het werkveld. De opleiding beschikt ook over goede contacten met het werkveld. Het netwerk 'Verbonden in Veiligheid' kan gelden als good practice. Verheldering van het profiel en het uitvoeren van een (internationale) benchmark zijn aandachtspunten. Op basis van haar bevindingen en overwegingen beoordeelt de commissie het beoogd eindniveau van de opleiding als voldoende.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 - Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt de onderwijsleeromgeving van de opleiding als voldoende.

Het programma, dat zowel voltijds als deeltijds kan gevolgd worden, omvat 120 studiepunten verdeeld over twee jaren van elk 60 studiepunten. Het programma bestaat uit plichtsvakken, een stage en een masterproef.

In het *eerste semester* ligt de focus op multidisciplinariteit. Naast het overkoepelend opleidingsonderdeel 'Algemene beginselen van de veiligheidstheorie' (6sp), wordt veiligheid vanuit verschillende disciplinaire achtergronden bekeken binnen de opleidingsonderdelen 'Technologie en risicobeheersing' (6sp), 'Juridische en economische aspecten van veiligheid' (6sp) en 'Sociologische en psychologische aspecten van veiligheid' (6sp).

Het opleidingsonderdeel "Methoden van veiligheidsonderzoek" (6sp) geeft de studenten inzicht in de door de verschillende disciplines gehanteerde methodologieën met specifieke relevantie voor veiligheidsonderzoek. In het *tweede semester* wordt de opstap naar de interdisciplinariteit gemaakt. Elk van de veiligheidsdomeinen wordt vanuit meerdere disciplines benaderd in de opleidingsonderdelen 'Veiligheid en welzijn op het werk' (6 sp), 'Beveiliging en criminaliteitspreventie' (6sp), 'Milieu en omgeving' (6sp), 'Kwaliteitsmanagement en systeemintegratie' (6sp) en 'Sociale veiligheid en cohesie' (6sp). In het *derde semester* ligt de nadruk op de professionele competenties en worden de onderzoeksvaardigheden verder uitgebouwd via de stage, de masterproef en het opleidingsonderdeel "Projectontwerp integraal veiligheidsonderzoek" (6sp) dat de studenten vertrouwd maakt met projectmanagement. Het opleidingsonderdeel "Maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen" (6sp) legt de link met het werkveld en streeft ernaar verbanden en bruggen te leggen tussen de verschillende veiligheidsdomeinen. Hiermee geeft de opleiding een aanzet tot een verdere opstap van een interdisciplinaire naar een integrale benadering. In het vierde semester ten slotte leren studenten in de opleidingsonderdelen "Integrale veiligheidsvraagstukken" (6sp) en "Actuele problemen" (6sp) op een geïntegreerde wijze omgaan met complexe veiligheidsvraagstukken.

De kerncompetenties zijn adequaat vertaald in het programma. Via een overzichtelijke congruentietabel geeft de opleiding aan hoe elk opleidingsonderdeel bijdraagt tot het realiseren van de beoogde opleidings specifieke leerresultaten. De informatie per opleidingsonderdeel is terug te vinden

op de website van de universiteit en de elektronische leeromgeving Blackboard. Hoewel studenten aangeven dat de informatie reeds sterk verbeterd is, meent de commissie dat de elektronische leeromgeving nog steeds een wisselend niveau van inzicht in leerdoelen en cursusmateriaal biedt. Ze raadt aan om de informatie per opleidingsonderdeel verder te stroomlijnen.

Het programma heeft een duidelijke en logische **opbouw** en inhoudelijke **samenhang**. Doorheen de opleiding wordt er in toenemende mate integratie nagestreefd: bij de aanvang ligt de focus op multidisciplinariteit, om vervolgens over te gaan naar interdisciplinariteit en aan het eind te komen tot integratie. Het onderwijs wordt interdisciplinair ingevuld doordat docenten vanuit verschillende disciplines samenwerken en ernaar wordt gestreefd onderwerpen vanuit uiteenlopende discipline invalshoeken te bestuderen. De commissie stelt wel vast dat, daar waar de opleiding er vrij goed in slaagt om de interdisciplinariteit in het programma te brengen, de integrale benadering erg impliciet aanwezig is.

Ook de praktijkcomponent wordt doorheen de opleiding gradueel opgebouwd. De praktijkgerichte aanpak die van bij de aanvang in de meeste opleidingsonderdelen wordt nagestreefd en waarbij een actieve medewerking van de studenten wordt verwacht, is volgens de commissie een goede zaak naar het latere werkveld toe. Vermeldenswaard is dat in vele opleidingsonderdelen gastdocenten worden uitgenodigd die gastcolleges brengen waar de link met de praktijk wordt gelegd. Studenten zijn erg lovend over de gastcolleges, geven aan dat deze hen inzicht bieden in de praktijk en vinden ze een meerwaarde. Het jaarlijks extra-curriculaire event 'Verbonden in Veiligheid' vormt samen met de lezingen bij het seminarie 'Actuele Problemen' een goede kans voor de studenten om zich te verdiepen in een welbepaald aspect van veiligheid. Door beide activiteiten krijgen de studenten bovendien een eerste (en noodzakelijke) voeling met de praktijk, het beroepenveld en het vakgebied.

In het algemeen is er een goede wisselwerking tussen theorie en praktijk in de opleiding.

Wat betreft de **inhoud** van het programma mist de commissie voldoende aandacht voor veiligheids-economische onderdelen en noodplanning en crisismanagement. Verder suggereert de visitatiecommissie om, onder meer ter versterking van de methodologische aanpak van de masterproef (zie GKW 3), "methoden en technieken" in het curriculum te intensifiëren.

Het grensoverschrijdend en internationaal perspectief is volgens de commissie nog onvoldoende uitgewerkt in het programma. De **internationalisering** beperkt zich momenteel tot het behandelen van internationale thema's en veiligheidsissues, buitenlandse gastdocenten uit internationale ondernemingen/instellingen, een aanbod van stageplaatsen in Nederland en deelname aan Conris, een internationaal netwerk van hogescholen en universiteiten die die opleidingen binnen het veiligheidsdomein inrichten. De opleiding heeft, tot genoegen van de commissie, reeds nagedacht over mogelijkheden om de internationalisering op korte en lange termijn verder uit te bouwen. Op korte termijn wordt gedacht aan het aanbieden van meer buitenlandse stageplaatsen en een intensifiëring van de uitwisseling van docenten via het Erasmus-programma, op langere termijn aan de inrichting van een "summer course" of het aanbieden van een aantal opleidingsonderdelen in het Engels. De commissie meent dat de opleiding van de uitvoering van deze ideeën een prioriteit moet maken.

Doorheen heel de opleiding staat het concept '**leren van elkaar**' centraal. De zeer diverse instroom van studenten zorgt hier als het ware automatisch voor, maar de opleiding stimuleert dit ook via **groepswerken**. De commissie is positief over het concept van en achterliggende idee bij de groepswerken. De studenten zijn evenwel minder positief. Zij geven aan dat de studiebelasting van de groepswerken hoog is onder meer door de grote hoeveelheid werken die in dezelfde periode worden gevraagd, het samenwerken niet steeds makkelijk verloopt en de mogelijkheid om 'mee te liften' tot frustratie kan leiden. De commissie vernam wel dat de zorgen van de studenten worden meegenomen en de opleiding reeds maatregelen nam. De opleiding maakt verder nog gebruik van een grote variatie aan **werkvormen** om de 14 kerncompetenties te realiseren: hoorcolleges, werkcolleges, individuele opdrachten, oefeningen, gastcolleges, begeleide zelfstudie met en zonder responsiecolleges, projectwerk, scripties in groep, excursies en practica. Voor werkstudenten wordt gebruikt gemaakt van blended learning met een beperkt aantal contactmomenten en voor bepaalde opleidingsonderdelen kunnen ze individuele vervangopdrachten krijgen.

In het eerste semester van het tweede masterjaar loopt de student een **stage** van zes weken in een bedrijf of publieke organisatie. De stage heeft als doel kennis te maken met veiligheidsvraagstukken in de (bedrijfs) praktijk. De opleiding heeft stageplaatsen in België en Nederland en in meerdere veiligheidsdomeinen en sectoren, maar de studenten kunnen ook zelf een stageplaats voorstellen. Werkstudenten hebben omwille van

de haalbaarheid, de mogelijkheid van een verkorte stage van drie weken met bijkomende opdracht. Zij kunnen geen stage kiezen in het eigen bedrijf. De opleidingscoördinator biedt ondersteuning bij de organisatie van de stage. Een docent van de opleiding, de stagebegeleider, houdt toezicht op de stage en staat in voor de pedagogische begeleiding van de student. Binnen de stage-instelling heeft de student een mentor die haar/hem ondersteunt bij de uitvoering van de stage en toezicht houdt op haar/zijn functioneren. Studenten zijn in het algemeen tevreden met de begeleiding. Een klein werkpunt dat werd aangestipt, is het persoonlijk contact tussen de stagebegeleider en de mentor dat in sommige gevallen versterkt kan worden. De evaluatie gebeurt door de mentor en de stagebegeleider aan de hand van een beoordelingsformulier met evaluatiecriteria. Opzet/doelstellingen en organisatorische omkadering zijn uitgeschreven in het stagereglement en de stagerichtlijnen. Deze informatie is via Blackboard toegankelijk voor studenten. De commissie kon vaststellen dat de doelen en het eindpunt van de stage duidelijk zijn voor de studenten. De studenten zijn verder zeer lovend over de stage. Ze geven aan dat de interdisciplinaire en integrale benadering, kenmerkend voor de opleiding, hierin sterk tot uiting komen.

In het kader van de **masterproef** moet de student zelfstandig en integraal een veiligheidsonderzoek kunnen opstellen en uitvoeren, waarbij het gekozen onderwerp vanuit minstens twee disciplines (één hoofddiscipline en een substantiële inbreng vanuit een andere discipline) moet worden onderzocht. Naast deze interdisciplinaire insteek wordt van de student ook een integrale kijk verwacht en wordt een nabeschuiving met betrekking tot andere domeinen van veiligheid gevraagd. De masterproef beperkt zich tot maximaal 70 pagina's. Afspraken en kwaliteitseisen zijn uitgeschreven in het Meesterproef reglement, dat studenten kunnen raadplegen via Blackboard. De masterproef heeft een studieomvang van 27 studiepunten en voldoet daarmee aan de decretale eisen ter zake. Studenten geven aan dat deze begrote studietijd te hoog is in verhouding tot de reëel bestede tijd. De commissie raadt de opleiding aan hier de nodige aandacht aan te besteden.

Een promotor en copromotor behorende tot een verschillende discipline begeleiden de student tijdens het proces. De commissie vernam dat de begeleiding wisselend is, maar dat er steeds voldoende contactmomenten en individuele begeleidingsmogelijkheden zijn. Uitgesproken positief is de commissie over de groepsfeedbacksessies waarbij studenten in groepen van vier à vijf en begeleid door promotor en/of copromotor elkaars werk becommentariëren. Deze sessies zorgen ervoor dat studenten kunnen

leren van elkaar door het kritisch (leren) reflecteren over hun eigen werk en dat van hun medestudenten, en geven een goede ondersteuning doorheen het proces van de masterproef.

De timing van de masterproef is een aandachtspunt. De werkzaamheden aan de masterproef liggen momenteel volledig in het tweede masterjaar waar studenten in het eerste semester een onderzoeksplan uitwerken, dat ze in het tweede semester uitwerken en vervolgens mondeling verdedigen. Om de studielast beter te spreiden, geeft de commissie in overweging om reeds aan het einde van het eerste masterjaar aan te vangen met de voorbereiding van de masterproef zodat de studenten een effectieve start kunnen maken in het tweede jaar.

De opleiding heeft erg brede **toelatingsvoorwaarden**: zowel professionele bachelors in integrale of maatschappelijke veiligheid (via schakelprogramma) als academische bachelors en masters uit zeer diverse studiegebieden en opleidingen (rechtstreeks) kunnen instromen. Andere bachelors en masters die niet rechtstreeks of via het schakelprogramma kunnen instromen, kunnen een aanvraagdossier indienen bij de opleidingscommissie. De opleiding staat ook open voor werkstudenten en biedt hen een specifiek traject aan. De **diverse instroom** vormt volgens de commissie een meerwaarde doordat de verschillende studenten vanuit hun verschillende (voor)opleiding hun opgedane kennis kunnen toepassen én delen met de medestudenten. Ook het openstellen van de opleiding voor werkstudenten biedt deze meerwaarde. De sterke daling van het aandeel werkstudenten in het laatste academiejaar 2015-2016 (van 32,5% in 2013-2014 naar 10% in 2015-2016) verdient dus zeker verdere opvolging. Het schakelprogramma bereikte in 2013-2014 en 2015-2016 gemiddeld 22 tot 25 studenten, de masteropleiding 29 studenten in 2013-2014 (1 masterjaar), en 58 en 60 studenten in respectievelijk 2014-2015 en 2015-2016 (over 2 masterjaren). Opmerkelijk is de hoge instroom (70 tot 80%) in het schakelprogramma vanuit Nederlandse HBO-bacheloropleidingen, in hoofdzaak vanuit integrale veiligheid. In de masteropleiding schommelt het aandeel Nederlandse studenten de laatste twee academiejaren 2014-2015 en 2015-2016 rond de 50%.

Het **schakelprogramma** dat vooral gericht is op het bijwerken van wetenschappelijke vaardigheden, brengt de instroom op een behoorlijk niveau om de masteropleiding aan te vatten. Studenten zijn tevreden over het programma dat na de opstart van de opleiding reeds werd bijgestuurd en nu bestaat uit een verplicht pakket opleidingsonderdelen met een totale omvang van 48 studiepunten. Verder vernam de commissie dat bij het begin van de masteropleiding wordt getracht om de studenten met een

verschillende vooropleiding op het zelfde kennisniveau in de veiligheids-wetenschappen te brengen. Studenten met een minimale voorkennis in statistiek worden bijgewerkt via een sessie 'Basisstatistiek voor studenten zonder statistische achtergrondkennis'. Ook nog missende kennis van bepaalde disciplines wordt bijgespijkerd gedurende het eerste semester van de opleiding.

De **studiebegeleiding** staat op punt. De opleiding onthaalt bij de aanvang van elk academiejaar alle masterstudenten met een inleidend college waarin het concept en de inhoud van het programma worden toegelicht. De opleidingscoördinator verzorgt de begeleiding van de studenten na overleg en met ondersteuning van de facultaire studietrajectbegeleider. Samen met de CIKO-stafmedewerker organiseert de opleidingscoördinator focusgesprekken met de studenten. Studenten zijn tevreden over deze feedbackmogelijkheden. Voor werkstudenten worden extra maatregelen genomen om voor hen de combinatie van voltijds werken en studeren mogelijk te maken. Het Centrum voor Werken en Studeren (Centrum West) ondersteunt hen bij het uitwerken van een traject op maat. De docenten zijn beschikbaar voor de studenten voor en na het college of tijdens de pauzes en zijn ook bereikbaar op afspraak en via e-mail.

De **personeelsomvang** en de instabiliteit van het docentenkorps maken de opleiding kwetsbaar. Hier speelt de afhankelijkheid van externe financiering de opleiding parten. In het academiejaar 2015-2016 wordt de opleiding georganiseerd met 2,3 VTE (13 docenten). Voor de administratieve ondersteuning van de opleiding is er 1,05 VTE (een 80% opleidingscoördinator en 25% secretariaatsmedewerker) beschikbaar. De meeste docenten hebben een beperkte en tijdelijke aanstelling. Nieuwe docenten konden wegens de externe financiering niet in een ZAP-statuut worden aangeworven. Het gebrek aan zekerheid over een lange termijn financiering leidde in sommige gevallen tot personeelwissels. Een door de opleiding opgestelde raming, die weliswaar verdere verfijning behoeft, toont dat de werklast van de docenten hoog is.

De vakinhoudelijke **expertise** van de docenten is goed. Het overzicht van publicaties van de docenten toont hun onderzoekskundigheid binnen hun vakgebied. De uitbouw van een interdisciplinair onderzoeksprogramma ter ondersteuning van de wetenschappelijke onderbouwing van het programma staat nog in de startblokken. Het oorspronkelijk idee om een interdisciplinair instituut op te richten bleek in realiteit moeilijk realiseerbaar. Ook de integratie in slechts één onderzoeksgroep binnen de Faculteit Rechten bemoeilijkt de uitbouw van een interdisciplinair

onderzoeksprogramma. Gastdocenten worden uitgenodigd op basis van hun expertise.

De commissie benadrukt dat dringend werk moet worden gemaakt van een duurzame financiële ondersteuning van de opleiding. Ook over de structuur en inbedding van de opleiding is duidelijkheid nodig. Meerdere opties zijn mogelijk zoals een blijvende inbedding in de Faculteit Rechten of de oprichting van een interdisciplinair instituut – waarnaar de voorkeur van de commissie uitgaat. In alle gevallen is interne financiering aangewezen. De decaan van de Faculteit Rechten gaf, tot genoegen van de commissie, aan van personeel en financiering van de opleiding Veiligheids-wetenschappen een prioriteit te zullen maken.

De commissie waardeert de **betrokkenheid** van de docenten bij het opleidingsconcept en het programma. Studenten omschrijven hun docenten als 'toegankelijk, open voor feedback en erg gemotiveerd'. De **didactische** en **organisatorische competenties** stemmen tot tevredenheid. Verder worden voldoende mogelijkheden tot onderwijsprofessionalisering aangeboden binnen de universiteit en de faculteit. De CIKO-medewerker ondersteunt de individuele docenten bij onderwijskundig gerelateerde aangelegenheden. Tijdens het docentenoverleg wordt het concept interdisciplinair onderwijs op regelmatige basis bediscussieerd, doordacht en verfijnd, wordt de inhoud van het programma besproken, worden vakinhouden afgestemd en komen ook praktische zaken aan bod.

De opleiding maakt gebruik van de gebouwen en **faciliteiten** op de stadscampus van de Universiteit. Het studiemateriaal (handboeken, syllabi, slides,...) wordt door de betrokken docenten aan de studenten ter beschikking gesteld, via Blackboard en/of de cursusdienst. Zoals eerder aangehaald, vindt de commissie het overzicht op Blackboard van de verschillende vakken en cursussen wel niet altijd even overzichtelijk. Het **studiemateriaal** dat de commissie doornam voldoet aan de verwachtingen. Studenten en docenten kunnen terecht in de bibliotheek Humane Wetenschappen op de stadscampus. Ten behoeve van de (werk) studenten is de toegang tot de bibliotheek ook 's avonds en op zaterdag verzekerd. Literatuur die specifiek voor de opleiding wordt aangekocht, is te consulteren op het opleidingssecretariaat.

In haar zelfevaluatierapport licht de opleiding de **verbeteracties** in het kader van het adviesrapport toets nieuwe opleiding toe. Zo wordt de eigen positie van de opleiding ten aanzien van de wettelijke vereisten voor certificering onderzocht en besproken, werd een 30% vice-academische

verantwoordelijke aangeworven om de inhoudelijke coördinatie verder te verstevigen, en wordt bij studenten gepeild naar de studiebelasting. Er is ook een gedetailleerd overzicht van verbeteracties die voortvloeien uit de permanente interne aandacht voor kwaliteitszorg in het zelfevaluatierapport opgenomen. De commissie is onder de indruk van de talrijke acties die sinds de start van de opleiding zijn genomen. Ze meent wel dat de opleiding, onder duidelijk leiderschap, keuzes moet maken uit de talrijke actiepunten die nog op de agenda staan.

Concluderend stelt de visitatiecommissie dat er sprake is van een samenhangende leeromgeving. Sterke punten zijn de verbinding tussen wetenschap en praktijk, de graduele opbouw daarvan doorheen de opleiding, de inzet van gastdocenten en de stage waarin de interdisciplinaire en integrale benadering, kenmerkend voor de opleiding, sterk tot uiting komen. Uitgesproken positief is de commissie ook over de groepsfeedbacksessies bij de masterproeven. De diverse instroom biedt als voordeel dat studenten hun eerder opgedane kennis en ervaring met elkaar delen. Via haar instroombeleid en het schakelprogramma slaagt de opleiding erin om de heterogeniteit in instroom in de masteropleiding zo veel als mogelijk weg te werken. Binnen de opleiding wordt veel aandacht besteed aan kwaliteitsvol onderwijs, ondanks de hoge werkdruk van de docenten. Aandachtspunten zijn de integrale benadering, de internationale dimensie van het programma die verder moet worden uitgebouwd, de formule van de groepswerken, het dalende aandeel werkstudenten, de financiering van de opleiding en de structuur waarover dringend duidelijkheid moet komen. Op basis van haar bevindingen en overwegingen beoordeelt de commissie de onderwijsleeromgeving van de opleiding als voldoende.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 - Gerealiseerd eindniveau

De commissie beoordeelt het gerealiseerd eindniveau van de opleiding als voldoende.

De opleiding steunt voor de organisatie van het toetsen en examineren op het onderwijs- en examenreglement van de Universiteit Antwerpen. Daarnaast stelde de opleiding bij haar aanvang een, volgens de commissie goed uitgewerkte, visietekst op waarin de grote lijnen van het toetsbeleid van de master in Veiligheidswetenschappen zijn uitgezet. Het bewaken van de kwaliteit van het toetsbeleid en de afstemming ervan met de onderwijsvisie van de universiteit gebeurt door de opleidingscommissie.

Binnen de opleiding wordt een brede waaier aan **evaluatievormen** toegepast: schriftelijke en mondelinge examens, oefeningen, opdrachten, schriftelijke werkstukken, projecten en presentaties. Een aantal opleidingsonderdelen maakt gebruik van permanente evaluatie, een aantal werkt met peer assessment. Via een overzichtelijke congruentietabel geeft de opleiding aan welke kerncompetenties via de verschillende evaluatievormen worden getoetst. De docenten lichten de evaluatievormen bij de aanvang van hun opleidingsonderdeel toe. Informatie over de evaluatievormen en -criteria is ook terug te vinden via de cursusinformatie op de website en op Blackboard.

Per opleidingsonderdeel is er een toetsmatrijs met een overzicht van de verdeling van de leerdoelen van het opleidingsonderdeel over de vragen van een toets, op drie beheersingsniveaus (kennis, inzicht en toepassen). De commissie heeft voorafgaand aan en tijdens het bezoek verschillende toetsmatrijzen en diverse **examenopgaven** met verbeterleutels bekeken en vindt de leerresultaten in het algemeen voldoende afgedekt door de toetsing. Wel is er nog ruimte voor verbetering in die zin dat de toetsing in sommige gevallen wat te veel gericht is op kennisreproductie.

De commissie ontving geen klachten omtrent de organisatie van het toetsgebeuren. Er heerst bij de studenten tevredenheid over de **feedback** op de toetsing.

Ook tijdens het proces van de **masterproef** vinden verschillende feedback- en evaluatiemomenten plaats. Een eerste moment bij het beoordelen van het onderzoeksplan, een tweede halfweg het proces van dataverzameling en verwerking, een derde via de mogelijkheid tot prelectuur van het

werk door promotor en copromotor en ten slotte, als vierde moment, de mondelinge verdediging. De beoordeling van de masterproef gebeurt op basis van vier criteria aan de hand van een beoordelingsformulier: vakmanschap in veiligheid, schriftelijke vaardigheden, mondelinge vaardigheden en procesverloop.

Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een relevante steekproef van masterproeven gelezen. De bestudeerde masterproeven – allemaal werken van de eerste lichting studenten – laten een wisselend beeld zien. De onderzochte problemen zijn relevant en voor het domein specifiek genoeg. De werkstukken zijn over het algemeen goed geschreven. Wel stelt de commissie vast dat de interdisciplinaire benadering in de meeste van de bestudeerde werken erg beperkt is. De masterproeven zijn eerder uitgewerkt vanuit afzonderlijke disciplines met focus op de (eigen) hoofdiscipline met weinig inbreng vanuit een andere discipline. Ook de integrale benadering die de opleiding nastreeft, blijft in de bestudeerde werken achterwege. Sommige van de ingekeken werken blijven oppervlakkig, missen een wetenschappelijke aanpak en/of een integratie van de theorie naar de praktijk. De beoordeling van de masterproeven is volgens de commissie in overeenstemming met de kwaliteit van de werken. De beoordeling zoals blijkt uit de beoordelingsformulieren bij de werkstukken is voldoende kritisch, de opbouw van de becijfering is helder maar niet altijd helder beargumenteerd. Het door de opleiding aan de commissie verstrekte beoordelingsformulier is wel erg compact en weinig transparant voor buitenstaanders. De commissie geeft verder in overweging om externen te betrekken bij de beoordeling van de masterproeven.

Heel wat van de door de commissie aangehaalde verbeterpunten betreffende de masterproef worden inmiddels aangepakt door de opleiding. De commissie heeft er alle vertrouwen in dat daardoor de gebreken die zij aantrof in de steekproef van de eerste lichting masterproeven zullen worden weggewerkt. Dit wordt ondersteund door de goede groepsworkstukken waarin duidelijk een master niveau werd getoond. De huidige lichting studenten geeft alvast aan dat in de recente masterproeven waaraan wordt gewerkt, de interdisciplinaire insteek aanwezig is en wordt ingezet op een integrale kijk aan het eind van het werk. Het hele proces is inmiddels ook meer gestructureerd dan in de beginfase van de opleiding. De commissie beveelt de opleiding aan om de verdere aanpak van de verbeterpunten hoog op de agenda te plaatsen.

Van de 31 ingeschreven studenten in het academiejaar 2014-2015 behaalden 11 studenten hun diploma. Drie van deze afgestudeerden werden aangeworven door een bedrijf dat in zijn vacaturebericht reeds expliciet naar het diploma van “Master in de Veiligheidswetenschappen” verwees. Begin januari 2016 waren nog slechts twee alumni op zoek naar een geschikte baan. Deze weliswaar beperkte gegevens bevestigen alvast de nood aan afgestudeerden met het door de opleiding Veiligheidswetenschappen uitgetekende profiel. De vertegenwoordigers van het werkveld met wie de commissie sprak, bevestigen deze vraag naar afgestudeerden met een brede kijk die op een geïntegreerde en multidisciplinaire manier denken. Het **werkveld** heeft verder een positief oordeel over het gerealiseerd eindniveau van de opleiding en de werkveldvertegenwoordigers zijn erg tevreden over de afgestudeerden die zij rekruteerden.

Concluderend is de commissie positief over toetsbeleid en -visie, toetsing en toetsvormen. De eerste lichting masterproeven vertoont tekorten op het vlak van interdisciplinariteit en reflectie, methodologie en koppeling theorie-praktijk. De verschillende verbeteracties die inmiddels zijn ondernomen, de goede groepswerkstukken die duidelijk van master niveau zijn en de getuigenis van de huidige lichting studenten dat in de recente masterproeven de interdisciplinaire insteek aanwezig is en wordt ingezet op een integrale kijk aan het eind van het werk, overtuigen de commissie dat de opleiding er in slaagt om alle beoogde leerresultaten te behalen. De commissie stelde ook vast dat er nood is aan afgestudeerden met het door de opleiding uitgetekende profiel. De afgestudeerden worden gewaardeerd door het werkveld. Op basis van haar bevindingen en overwegingen beoordeelt de commissie het gerealiseerd eindniveau als voldoende.

Integraal eindoordeel van de commissie

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsleeromgeving	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel over de opleiding Master of Science in de Veiligheidswetenschappen conform de beslisregels, voldoende.

De opleiding heeft hard gewerkt en grote stappen gezet sinds haar opstart. Alle trends zijn in de goede richting ingezet en de gesignaleerde problemen worden aangepakt. De opleiding heeft sterke troeven. Op een aantal vlakken moet de opleiding zich verder versterken en moeten keuzes worden gemaakt en prioriteiten worden gesteld. Daarvoor is een duidelijke (toekomst)visie nodig en een leiderschapsfiguur die het ganse – erg gemotiveerde - team op sleeptouw neemt. De commissie heeft in dit rapport hiervoor waar nodig en mogelijk enkele concrete suggesties gegeven in de hoop dat zij de opleiding behulpzaam kunnen zijn bij haar verdere ontwikkeling.

Samenvatting van de aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau

- Maak werk van het scherper stellen van het profiel van de opleiding en expliciteer wat de opleiding onderscheidt van andere aanverwante opleidingen.
- Actualiseer de eerder uitgevoerde benchmark om de recente ontwikkelingen na te gaan.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsleeromgeving

- Stroomlijn de op het elektronisch leerplatform Blackboard beschikbare informatie per opleidingsonderdeel.
- Versterk de integrale benadering.
- Besteed meer aandacht aan veiligheids-economische onderdelen en noodplanning en crisismanagement.
- Intensifieer, onder meer ter versterking van de methodologische aanpak van de masterproef, “methoden en technieken” in het curriculum.
- Maak een prioriteit van de uitvoering van de bestaande ideeën omtrent de versterking van de internationale dimensie van de opleiding.
- Versterk bij de stage waar nodig het persoonlijk contact tussen de stagebegeleider en de mentor.
- Besteed aandacht aan de verhouding tussen de begrote studietijd en de reëel bestede tijd aan de masterproef. Pas zo nodig het aantal studiepunten aan.
- Overweeg een betere spreiding van de studielast van de masterproef door reeds aan het einde van het eerste masterjaar aan te vangen met de voorbereiding ervan zodat de studenten een effectieve start kunnen maken in het tweede jaar.
- Geef opvolging aan de sterke daling van het aandeel werkstudenten in de opleiding.
- Maak dringend werk van een duurzame financiële ondersteuning van de opleiding.
- Creëer duidelijkheid over de structuur en inbedding van de opleiding.
- Maak, onder duidelijk leiderschap, keuzes uit de talrijke actiepunten die nog op de agenda staan.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau

- Maak het beoordelingsformulier van de masterproef transparanter voor buitenstaanders.
- Overweeg om externen te betrekken bij de beoordeling van de masterproeven.
- Maak werk van de verdere aanpak van de tekorten bij de masterproeven.

De commissie vernam tot haar genoegen dat de opleiding sinds het visitatiebezoek reeds initiatieven nam in het kader van deze aanbevelingen. Zo werd onder meer aangevangen met de uitvoering van de ideeën rond internationalisering en worden externen als copromotoren en assessoren betrokken bij de masterproeven.

BIJLAGEN

BIJLAGE I

Personalia van de leden van de visitatiecommissie

Peter Groenewegen

Peter Groenewegen is Professor of Organization Sciences and director of the Graduate School of Social Sciences of the Faculty of Social Science at the Vrije Universiteit in Amsterdam, the Netherlands. He holds a master degree in Chemistry and a Ph.D. in Science Studies. His interests include scientific and online communities, health care and emergency management organizations. He focuses on the networked character of organizing with interest in the connection between semantic networks and social networks as well as on the dynamics of social networks. He is interested in the methodological challenges for network research through the application of new web-based and mobile information and communication tools. He has (co-)authored over 100 publications based on various environmental management, science and organization studies. His publications appeared in *Academy of Management Annals*, *Big Data and Society*, *Business and Society*, *Organization*, *Organizational Research Methods*, *Research Policy* and *Research in the Sociology of Organizations*.

Catherine Fallon

Catherine Fallon is “Professor in Public Policies and Public Administration” aan de Universiteit Luik (ULg). Zij behaalde een diploma van burgerlijk ingenieur chemie aan de UCL en een MSc. Biochemisch ingenieur aan MIT (USA). Na verscheidene jaren in de industrie en voor de Europese Commissie te hebben gewerkt, behaalde Catherine Fallon in 2009 een doctoraat in de

Politieke en Sociale Wetenschappen aan de ULg. Vandaag is zij directeur van de onderzoeksgroep SPIRAL, een pluridisciplinair onderzoekcentrum binnen de Rechtsfaculteit van de ULg. Haar onderzoek is in hoofdzaak gericht op beleidsanalyse en -evaluatie op vlak van wetenschapsbeleid en overheidsbeleid inzake technologische risico's. Zo voerde zij al meerdere beleidsevaluaties uit voor zowel regionale als federale overheidsdiensten. Sinds tien jaar coördineert de groep SPIRAL een opleidingsprogramma rond noodplanning en crisisbeheer, hoofdzakelijk gericht op lokale noodplanningsambtenaren in het Waalse en Brusselse Gewest. Prof. Fallon is co-editor van meerdere handboeken waaronder: «Articuler risques, planification d'urgence et gestion de crise». crisisprofessionnels. Belgique: De Boeck, 2012; «Leurres de la qualité dans l'enseignement supérieur? Variations internationales sur un thème ambigu» Thélème N°13. Louvain-la-Neuve, Belgique: Academia, 2013; «Penser l'évaluation des politiques publiques.» Methodes en sciences humaines. Belgique: De Boeck Supérieur, 2016.

Gino Claes

Gino Claes is hoofd audit, competentieontwikkeling en oefeningen in het domein van incidenten- en crisisbeheer, nationaal en internationaal, bij de dienst Rampenmanagement van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Hij studeerde verpleegkunde, specialiseerde zich in spoedgevallenzorg en intensieve zorgen, behaalde een masterdiploma in de medisch sociale wetenschappen optie beheer en beleid van verzorgingsinstellingen en is houder van het postgraduaat rampenmanagement. Bij grootschalige incidenten en rampen is hij lid van de departementale crisiscel van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu en zetelt in het crisiscentrum van de regering. Recente opdrachten in dit verband zijn in 2016 de aanslagen in Brussel en Maalbeek, 2015 busongeval E40, 2015 terreurdreiging, 2014-2015 ebola-epidemie in West-Afrika, 2013 de tyfoon Hayan in de Filipijnen, 2013 treinramp Wetteren, 2013 Kettingbotsing Zonnebeke, 2013 busongeval Oelegem, 2012 het busongeval in Sierre. Op internationaal vlak heeft hij diverse opleidingen genoten en is expert op verschillende vlakken voor het Union Civil Protection Mechanism.

Jeroen Tenbergen

Jeroen Tenbergen studeerde de Bachelor en Master in het Milieu- en Preventiemanagement aan de Katholieke Universiteit Leuven, Campus Brussel. Tijdens deze vierjarige opleiding deed hij onder andere stage bij

de NMBS, UZ Leuven en Volvo Cars. In 2016 studeerde hij af en behaalde hij tevens zijn attest 'Preventieadviseur Niveau 1'. Vanuit deze richting en de stages ontstond zijn grote interesse in bedrijfsveiligheid alsook het menselijke aspect van (on-)veilig handelen. Momenteel is hij als Junior Consultant/Engineer werkzaam bij Altran België & Luxemburg waar hij industriële bedrijven adviseert omtrent veiligheid. Hierbij ligt de focus op de preventie van explosies, het uitvoeren van HAZOP's, machineveiligheid en ergonomie.

BIJLAGE II

Bezoekschema

Dinsdag 17 mei 2016

20:00–21:15	intern beraad visitatiecommissie
-------------	----------------------------------

Woensdag 18 mei 2016

8:45–9:00	ontvangst commissie
-----------	---------------------

9:00–10:30	intern beraad visitatiecommissie + inkijken materiaal
------------	---

10:30–12:00	opleidingsverantwoordelijken
-------------	------------------------------

12:00–13:00	bekijken faciliteiten, intern overleg/inkijken materiaal + lunch
-------------	--

13:00–14:00	studenten
-------------	-----------

14:00–14:15	intern beraad
-------------	---------------

14:15–15:15	docenten (inclusief eindwerkbegeleiders), representatief voor de opleiding, inclusief de personen betrokken bij onderwijskundig en/of beleidsoverleg
-------------	--

15:15–16:15	werkveld en alumni
-------------	--------------------

16:15–16:45	spreekuur en intern overleg
-------------	-----------------------------

16:45–17:15	afsluitend gesprek opleidingsverantwoordelijken
-------------	---

17:15–18:45	voorbereiding mondelinge rapportering
-------------	---------------------------------------

18:45	mondelinge rapportering
-------	-------------------------
